

บทที่ 1 บุคคล

บุคคล หมายถึง สิ่งที่สามารถมีสิทธิและหน้าที่ได้ตามกฎหมาย และมีได้หมายความเฉพาะมนุษย์ซึ่งก็เรียกว่าบุคคลธรรมดาเพียงอย่างเดียว แต่กฎหมายได้รับรองบรรดาคณะบุคคลหรือกิจการและทรัพย์สินบางอย่างตามกฎหมายที่กำหนดไว้ ให้เป็นบุคคลใน ความหมายของกฎหมายได้อีกประการหนึ่งกล่าวคือให้มีสิทธิและหน้าที่เหมือนบุคคลธรรมดา เช่น ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด สมาคมและมูลนิธิ แต่สิทธิและหน้าที่บางประการ ซึ่งโดยสภาพจะพึงมีพึงเป็นได้เฉพาะแก่มนุษย์เพียงเท่านั้น เช่น การสมรส การรับรองบุตร ฯลฯ บุคคลซึ่งกฎหมายให้สิทธิพิเศษไว้เรียกว่านิติบุคคลซึ่งก็มีความหมายตามกฎหมายอยู่แล้ว

บุคคลซึ่งถือว่าเป็นผู้ก่อให้เกิดมีบัญญัติของกฎหมายขึ้น ดังนั้นบุคคลก็ต้องเป็นผู้รับรู้และปฏิบัติตามให้ถูกต้องตาม กฎหมาย ซึ่งก็จะได้ประโยชน์จากการรับรู้จากกฎหมายกำหนดไว้จึงจำเป็นต้องศึกษาให้ทราบถึงหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดไว้ถึง การคุ้มครองสิทธิประโยชน์ในเรื่องต่าง ๆ

การศึกษาในส่วนของเรื่องบุคคลนั้นจึงแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ

1.บุคคลธรรมดา

2.นิติบุคคล

บุคคลธรรมดา

บุคคลธรรมดา หมายถึง สิ่งที่มีชีวิตสามารถมีสิทธิและหน้าที่ได้ตามกฎหมาย คือมนุษย์ทั้งปวงจะเป็น หญิง ชาย เด็ก คนชรา หรือเป็นผู้บกพร่องในความสามารถหรือเป่าคนวิกลจริตอย่างไรก็ตามคนวิกลจริตอย่างไรก็ตามถือเป็นคน บุคคลธรรมดาทั้งสิ้นโดยมีสาระสำคัญที่ศึกษาต่อไปนี้

1.สภาพบุคคล

2.สิ่งที่ประกอบสภาพบุคคล

สภาพบุคคล

การเริ่มสภาพบุคคล

ป.พ.พ. มาตรา 15 บัญญัติว่า “สภาพบุคคลย่อมเริ่มแต่เมื่อคลอดแล้วอยู่รอดเป็นทารกและสิ้นสุดลงเมื่อตาย

ทารกในครรภ์มารดาก็สามารถมีสิทธิต่าง ๆ ได้หากว่าภายหลังคลอดแล้วอยู่รอดเป็นทารก”

หมายความว่า การเริ่มสภาพบุคคลต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์ 2 ประการ คือ

1.คลอดจากครรภ์มารดาและ

2.อยู่รอดเป็นทารก

คลอด หมายถึง คลอดจากครรภ์มารดา และต้องเป็นการคลอดอย่างสมบูรณ์คือต้องล่วงพ้นออกจากครรภ์มารดาแล้วทั้งตัว โดยไม่มีอวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่งของทารกติดค้างอยู่จะตัดสายสะดือหรือยังไม่ถึงเป็นข้อสำคัญ

อยู่รอดเป็นทารก หมายความว่า ทารกที่คลอดจากครรภ์มารดาแล้วมีชีวิตอิสระเป็นของตนเอง สามารถหายใจได้ด้วยตนเองแม้ว่าจะหายใจได้เพียงครั้งเดียวแล้วตายก็ถือว่า มีสภาพบุคคลแล้ว ส่วนทารกที่ตายก่อนคลอดหรือในขณะที่คลอด ไม่ถือว่า มีสภาพบุคคล การชันสูตรพลิกศพทารกสามารถกระทำได้โดยการตรวจปอดของทารกว่ามีอากาศในปอดหรือไม่ โดยการนำเอาปอดไปลอยน้ำเพื่อดูการพองตัวของถุงลมจะช่วยวินิจฉัยได้ว่า ทารกตายก่อนคลอดหรือตายภายหลังที่คลอดแล้ว

สำหรับทารกในครรภ์มารดากฎหมายก็รับรองให้มีสิทธิต่าง ๆ ได้โดยมีเงื่อนไขว่า ต่อมาทารกนั้นจะต้องคลอดออกมา มีชีวิตเป็นต้นว่า สิทธิในการรับมรดกจากบิดาที่ตายในระหว่างเด็กยังอยู่ในครรภ์มารดา ถ้าภายหลังเกิดมามีชีวิตก็จะได้รับมรดกของบิดาตามส่วนที่ควรจะได้ เว้นแต่ทารกนั้นตายก่อนคลอดหรือขณะคลอดก็ไม่มีสิทธิรับมรดก แต่การคลอดนั้นจะต้องคลอดภายในระยะเวลา 310 วัน นับแต่วันที่เจ้ามรดกถึงแก่ความตายซึ่งเป็นไปตามบทบัญญัติ ป.พ.พ. มาตรา 1604 บัญญัติว่า “บุคคลธรรมดาจะเป็นทายาทได้ก็ต่อเมื่อมีสภาพบุคคล หรือสามารถมีสิทธิได้ตามมาตรา 15 แห่งประมวลกฎหมายนี้ในเวลาเจ้ามรดกถึงแก่ความตาย เพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ให้ถือว่าเด็กที่เกิดมารอดอยู่ภายในสามร้อยสิบวันนับแต่วันที่เจ้ามรดกถึงแก่ความตายนั้นเป็นทารกในครรภ์มารดาอยู่ในเวลาที่เจ้ามรดกถึงแก่ความตาย”

ตัวอย่าง นางแดงตั้งครรภ์ได้ 8 เดือน นายเขียวสามีก็ตาย ต่อมาอีกประมาณเดือนเศษนายแดงคลอดบุตรมาและมีชีวิตอยู่เช่นนี้ก็ถือว่า มีสิทธิตามกฎหมายและมีสิทธิที่จะรับมรดกของนายเขียวผู้เป็นบิดาได้

กรณีตาม ป.พ.พ. มาตรา 1604 ดังกล่าวนั้นเป็นกรณีที่บิดาของทารกในครรภ์มารดาถึงแก่ความตายไปก่อนทารกจะคลอดถ้าเป็นกรณีบิดาไม่ตายแต่หย่าขาดกับมารดาของทารกนั้นทารกคลอดหลังจากขาดจากการสมรสย่อมจะเสียสิทธิอันควรจะได้รับจากบิดาของเขา ในกรณีที่เป็นเช่นนี้กฎหมายได้บัญญัติคุ้มครองประโยชน์ของทารกนั้นไว้ให้เช่นเดียวกันดังบทบัญญัติ ป.พ.พ. มาตรา 1536 ว่า “เด็กเกิดแต่หญิงขณะเป็นภริยาชายหรือภายในสามร้อยสิบวันนับแต่วันที่การสมรสสิ้นสุดลง ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของชายผู้เป็นสามี หรือเคยเป็นสามีแล้วแต่กรณี”

ตัวอย่าง เช่นนายเขียวและนางวิไลอยู่กินกันสามีภริยาต่อมานางวิไลตั้งครรภ์ได้หกเดือนนายเขียวไปมีภริยาน้อยทำให้นางวิไลโกรธแค้น จึงขอจดทะเบียนหย่ากับนายเขียวและต่อมาอีกประมาณสามเดือนนางวิไลก็คลอดบุตรมามีชีวิตรอด เช่นนี้บุตรที่คลอดมาก็ย่อมเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของนายเขียว

วันเกิดของบุคคล คือวันที่ทารกคลอด และมีชีวิตอยู่รอดเป็นวันที่ทารกเริ่มมีสภาพบุคคลตามกฎหมาย โดยปกติเมื่อเด็กเกิด บิดามารดาจะจดบันทึกวันเดือนปีและเวลาของเด็กไว้เสมอ นอกจากนี้ พ.ร.บ. ทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2499 มาตรา 11 ยังได้บังคับให้เจ้าบ้านหรือบิดามารดาไปแจ้งการเกิดต่อนายทะเบียนท้องที่ เพื่อลงทะเบียนคนเกิดภายใน 15 วันนับแต่วันเกิด อย่างไรก็ตาม บางครั้งอาจเกิดปัญหาในเรื่องวันเกิดขึ้นได้ เช่น เด็กเกิดในท้องที่ห่างไกลความเจริญ บิดามารดาไม่รู้หนังสือจดวันเดือนปีไม่ถูกหรือจดถูกแต่สูญหาย ไม่ได้ไปแจ้งต่อนายทะเบียนหรือกรณีทะเบียนราษฎรถูกทำลายหรือสูญหายทำให้ไม่มีหลักฐานบันทึกไว้และไม่มีความหลักฐานอื่นค้นคว้าได้ว่าบุคคลนั้นเกิดในวันอะไร เดือนอะไรแน่นอน

กรณีนี้กฎหมายบัญญัติกำหนดวันและเดือนเกิดให้โดย ป.พ.พ. มาตรา 16 บัญญัติว่า “การนับอายุของบุคคลให้เริ่มนับแต่วันเกิด ในกรณีที่รู้ว่าเกิดในเดือนใดแต่ไม่รู้วันเกิดให้วันหนึ่งแห่งเดือนนั้นเป็นวันเกิด แต่ถ้าพันวิสัยที่จะหยั่งรู้เดือนและวันเกิดของบุคคลได้ให้นับอายุบุคคลนั้นตั้งแต่วันต้นปีปฏิทินซึ่งเป็นปีที่บุคคลนั้นเกิด”

ตัวอย่าง กรณีรู้ว่าเกิดเดือนอะไรแต่ไม่รู้วันเกิด เช่น นายพรเกิดเดือนกุมภาพันธ์ปี พ.ศ. 2512 แต่ไม่รู้วันเกิดวันที่เท่าไร ตาม ป.พ.พ. มาตรา 16 บัญญัติให้วันหนึ่งแห่งเดือนนั้นเป็นวันเกิด จึงถือได้ว่านายพร เกิดวันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2512 สำหรับกรณีที่ไม่รู้ทั้งวันและเดือนเกิดมาตรา 16 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ให้นับอายุบุคคลนั้นตั้งแต่วันต้นปีปฏิทินซึ่งเป็นปีที่บุคคลนั้นเกิด

ตัวอย่าง นาสมคิด ได้ทำนิติกรรมโดยลำพังตนเองขึ้นเมื่อวันที่ 8 มกราคม 2530 ต่อมาเมื่อผู้คัดค้านว่านิติกรรมเป็นโมฆียะ เพราะนายสมคิดเป็นผู้เยาว์ ปรากฏว่านายสมคิดเกิดในปี พ.ศ. 2510 แต่ไม่รู้วันเกิดวันอะไร เดือนอะไร กรณีนี้ต้องนำเอามาตรา 16 ตาม ป.พ.พ. มาใช้บังคับโดยถือว่านายสมคิด เกิดวันที่ 1 มกราคม 2510 นิติกรรมที่นายสมคิดทำขึ้นเมื่อวันที่ 8 มกราคม 2530 จึงสมบูรณ์ไม่เป็นโมฆียะเพราะถือว่านายสมคิดบรรลุนิติภาวะ พันภาพการณเป็นผู้เยาว์แล้วตั้งแต่วันที่ 2 มกราคม 2530

การสิ้นสภาพบุคคล

สภาพบุคคลของบุคคลธรรมดาย่อมสิ้นสุดลงเมื่อตาย (ตาม ป.พ.พ. มาตรา 15) แต่นอกจากการตายซึ่งถือว่าเป็นปกติธรรมดาอยู่แล้ว สภาพบุคคลยังสิ้นสุดลงได้ด้วยการสาบสูญอีกประการหนึ่งซึ่งกฎหมายถือว่าผู้นั้นถึงแก่ความตาย เช่นเดียวกับการตายตามธรรมดา

การตาย การตายของบุคคลธรรมดา เป็นการสิ้นสภาพบุคคลซึ่งทำให้สิทธิและหน้าที่ความรับผิดชอบอันเป็นการเฉพาะตัวของบุคคลนั้นระงับไป สภาพบุคคลสิ้นสุดไปทันทีนับแต่เวลาตายโดยปกติแล้วย่อมจะทราบเวลาและวันโดยแน่นอนเพราะตาม พ.ร.บ. ทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2499 ได้มีการกำหนดบังคับเกี่ยวกับเรื่องแจ้งการตายไว้แล้ว

ในกรณีที่บุคคลหลายคนตายในเหตุอันตรายเป็นเหตุเดียวกัน เช่น ไฟไหม้ เรืออัปราง เครื่องบินตก รถยนต์ชนกัน เป็นต้น บุคคลหลายคนนั้นไม่จำเป็นต้องไปร่วมกันแต่อาจเกิดภัยอันตรายเป็นเหตุเดียวกัน เช่น เกิดรถยนต์ชนกันเป็นเหตุที่ต่างฝ่ายมีส่วนร่วมร่วมกันก่อนขึ้น แต่อย่างไรก็ตามเหตุที่เกิดขึ้นร่วมกันก็มีเช่น เรือล่ม เครื่องบินตก รถคว่ำ ผู้โดยสารตายหมด ไม่สามารถจะทราบได้ว่าใครตายก่อนหลัง กฎหมายให้สันนิษฐานไว้ว่าตายพร้อมกันตาม ป.พ.พ. มาตรา 17 ซึ่งบัญญัติว่า “ในกรณีที่บุคคลหลายคนตายในเหตุอันตรายเป็นเหตุเดียวกัน ถ้าเป็นการพันวิสัยที่จะกำหนดได้ว่าคนไหนตายก่อนหลังให้ถือว่าตายพร้อมกัน”

ตัวอย่าง เช่น แดง ดำ และขาวร่วมเดินทางไปกับรถยนต์โดยสารสายกรุงเทพฯหาดใหญ่ ปรากฏว่าไปชนกับรถบรรทุกสิบล้อ ผู้โดยสารทั้งหมดที่มากับรถยนต์โดยสารตายหมดรวมทั้งพนักงานประจำรถโดยสารคันดังกล่าวด้วยเช่นนี้ถือว่าทุกคนที่โดยสารมาตายพร้อมกัน

สาบสูญ คือการที่บุคคลไปจากภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ โดยไม่มีใครรู้แน่นอนว่าบุคคลที่จากยังมีชีวิตอยู่หรือตายแล้ว เมื่อครบตามกำหนดที่กฎหมายกำหนดไว้ให้ถือว่าบุคคลผู้นั้นเป็นคนที่สาบสูญตาม ป.พ.พ. มาตรา 61 บัญญัติว่า

“ถ้าบุคคลได้จากภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่และไม่มีใครรู้ว่าบุคคลนั้นยังมีชีวิตอยู่หรือไม่ตลอดระยะเวลาห้าปี เมื่อผู้มีส่วนได้เสียหรือพนักงานอัยการร้องขอศาลจะสั่งให้บุคคลนั้นเป็นคนสาบสูญก็ได้

ระยะเวลาตามวรรคหนึ่งให้ลดเหลือสองปี

(1) นับแต่วันที่มีการรบหรือสงครามสิ้นสุดลง ถ้าบุคคลนั้นอยู่ในการรบหรือสงครามและหายไปในการรบหรือสงครามดังกล่าว

(2) นับแต่วันที่ยานพาหนะที่บุคคลนั้นเดินทางอัปรางถูกทำลายหรือสูญหายไป

(3) นับแต่วันที่เหตุอันตรายแก่ชีวิตนอกจากที่ระบุไว้ใน (1) หรือ (2) ได้ผ่านพ้นไปถ้าบุคคลนั้นตกอยู่ในอันตรายเช่นว่านั้น หลักเกณฑ์ที่จะถือว่าบุคคลใดเป็นคนสาบสูญ

1. บุคคลนั้นได้จากภูมิลำเนา หรือถิ่นที่อยู่ไปโดยไม่ได้ข่าวคราวเป็นเวลาห้าปีในกรณีธรรมดาหรือเป็นเวลาสองปีในกรณีพิเศษ และ

2. ผู้มีส่วนได้เสียหรือพนักงานอัยการร้องขอต่อศาลให้บุคคลนั้นเป็นคนสาบสูญ และ

3. ศาลได้มีคำสั่งให้บุคคลนั้นเป็นคนสาบสูญ

เหตุที่จะขอศาลให้มีคำสั่งให้บุคคลใดเป็นคนสาบสูญนั้นมี 2 กรณี คือ

กรณีธรรมดา หมายถึงบุคคลนั้นได้จากภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่โดยไม่มีใครได้พบเห็น หรือทราบข่าวคราวเป็นเวลาติดต่อกันห้าปีแล้ว เช่น นายสุเทพ หายไปจากบ้านซึ่งเป็นภูมิลำเนาโดยไม่มีใครได้พบเห็นหรือทราบข่าวคราวเลยเป็นเวลาติดต่อกันห้าปี ภริยาของนายสุเทพหรือทายาทคนหนึ่งคนใดซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้เสียหรือพนักงานอัยการก็มีสิทธิยื่นคำร้องขอต่อศาล เพื่อขอให้ศาลมีคำสั่งให้นายสุเทพเป็นคนสาบสูญ

กรณีพิเศษ หมายถึงบุคคลนั้นได้ไปตกอยู่ในอันตรายแก่ชีวิต เช่น ในสมรภูมิแห่งสงครามหรือในเรือเมื่ออัปราง หรือไฟไหม้ เป็นต้น หากนับเวลาตั้งแต่กยันตรายแก่ชีวิตนั้นได้สิ้นสุดลงเป็นเวลาผ่านพ้นไปสองปียังไม่ทราบว่าเป็นบุคคลนั้นยังมีชีวิตอยู่หรือไม่ เช่น ลิบเอกสมชายไปสงครามที่ชายแดนเมื่อสงครามสงบแล้วปรากฏว่าลิบเอกสมชายไม่กลับมาด้วยเวลาได้ผ่านพ้นไปสองปีก็ไม่รู้ว่ายังมีชีวิตอยู่หรือไม่ ภริยาของลิบเอกสมชายหรือทายาทคนหนึ่งคนใด ซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้เสียหรือพนักงานอัยการมีสิทธิยื่นคำร้องขอต่อศาล เพื่อขอให้ศาลมีคำสั่งให้ลิบเอกสมชายเป็นคนสาบสูญสำหรับในกรณีพิเศษนี้

สำหรับเรื่องเวลาเริ่มต้นของการสาบสูญมีปัญหาว่ามีผลบังคับแต่เมื่อใดซึ่งในเรื่องนี้ป.พ.พ. มาตรา 62 บัญญัติว่า “บุคคลซึ่งศาลได้มีคำสั่งให้เป็นคนสาบสูญให้ถือว่าถึงแก่ความตายเมื่อครบกำหนดระยะเวลาดังกล่าวที่ระบุไว้ในมาตรา 61 “กล่าวคือ การสาบสูญจะเริ่มต้นมีผลเมื่อครบกำหนดห้าปีในกรณีธรรมดา หรือสองปีในกรณีพิเศษซึ่งไม่ใช่เริ่มต้นนับแต่วันมีคำสั่งศาลหรือนับแต่วันโฆษณาคำสั่งศาลในราชกิจจานุเบกษา

เมื่อศาลได้มีคำสั่งให้บุคคลใดเป็นคนสาบสูญแล้ว มีผลเท่ากับว่าบุคคลนั้นได้ถึงแก่ความตาย ป.พ.พ. มาตรา 62 บัญญัติว่า “บุคคลซึ่งศาลได้มีคำสั่งให้คนสาบสูญให้ถือว่าถึงแก่ความตาย...” ดังนั้นเมื่อถือว่าคนสาบสูญถึงแก่ความตายหมายถึงการสิ้น

สภาพบุคคล ฉะนั้นผลที่ใช้บังคับในกรณีที่มีการตายธรรมดาจึงนำมาใช้บังคับในกรณีคนสาบสูญด้วย เช่น ทรัพย์มรดกตกทอดแก่ทายาทเว้นแต่ในบางเรื่องผลอาจแตกต่างจากการตายธรรมดา เช่น คำสั่งศาลให้บุคคลเป็นคนสาบสูญไม่ทำให้การสมรสขาดจากกัน ถ้าฝ่ายที่ยังอยู่จะทำการสมรสใหม่ต้องนำคำสั่งสาบสูญไปเป็นหลักฐานในการฟ้องหย่าตาม ป.พ.พ. มาตรา 1516 (5)

หากต่อมาพิสูจน์ได้ว่าบุคคลที่สาบสูญนั้นยังคงมีชีวิตอยู่ หรือว่าได้ถึงแก่ความตายแล้วแต่ตายในเวลาอื่นผิดไปจากเวลาที่กฎหมายกำหนดสันนิษฐานไว้ คือ 5 ปีในกรณีธรรมดาหรือ 2 ปีในกรณีพิเศษ เมื่อบุคคลผู้นั้นเองหรือผู้ใดผู้หนึ่งมีส่วนได้เสีย หรือพนักงานอัยการร้องขอต่อศาลศาลจะต้องถอนคำสั่งแสดงความสามารถสาบสูญ นั้นแต่การถอนคำสั่งนี้ย่อมไม่กระทบกระทั่งถึงความสมบูรณ์แห่งการทั้งหลายอันได้ทำไปโดยสุจริตในระหว่างเวลาตั้งแต่ศาลมีคำสั่ง แสดงความสามารถสาบสูญจนถึงเวลาถอนคำสั่งนั้น แต่อย่างหนึ่งอย่างใด (ป.พ.พ. มาตรา 63) เช่น ก. ได้บ้านมา 2 หลังโดยทางมรดกของ ข. คนสาบสูญ ต่อมา ข. กลับมาและศาลถอนคำสั่งสาบสูญ เช่นนี้ ก. ต้องคืนบ้านทั้งสองหลังให้ ข. แต่ถ้า ก. ได้ขายบ้านหลังหนึ่งให้แก่ ค. โดยสุจริตคือไม่ทราบความจริงว่า ข. ยังมีชีวิตอยู่ ดังนั้นสัญญาซื้อขายบ้านระหว่าง ก. กับ ค. มีผลสมบูรณ์ ข. จะขอเพิกถอนสัญญาซื้อขาย เพื่อเรียกเอาบ้านหลังนั้นคืนไม่ได้

คำสั่งศาลแสดงสาบสูญหรือคำสั่งถอนคำสั่งแสดงความสามารถสาบสูญต้องโฆษณาในราชกิจจานุเบกษา เพราะเป็นคำสั่งเกี่ยวกับสถานะของบุคคล มีความสำคัญต้องประกาศในเอกสารของทางราชการ (ป.พ.พ. มาตรา 64)

ผลในทางกฎหมายของการเริ่มสภาพบุคคล และการสิ้นสุดสภาพบุคคล มีกรณีที่ควรพิจารณาบางประการดังต่อไปนี้

ทางแพ่ง การรู้สภาพบุคคลเกิดขึ้นเมื่อใดก็เพื่อวินิจฉัยถึงสิทธิและหน้าที่ของบุคคลนั้นรวมทั้งสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบที่เกี่ยวข้องและผูกพันถึงบุคคลอื่นด้วยเพราะสิทธิของบุคคลจะมีขึ้นตั้งแต่เกิดตามมีชีวิตหรืออยู่คือเริ่มมีสภาพบุคคลหรืออาจย้อนขึ้นไปจนถึงวันที่ปฏิสนธิในครรภ์มารดาเช่น สิทธิในการเป็นทายาทรับมรดก ตาม ป.พ.พ.มาตรา 1604 ที่บัญญัติว่า “บุคคลธรรมดาจะเป็นทายาทได้ก็ต่อเมื่อมีสภาพบุคคล หรือสามารถมีสิทธิตามมาตรา 15 แห่งประมวลกฎหมายนี้ในเวลาที่เขาบรรลุนิติภาวะถึงแก่ความตาย...”

ส่วนการตายทำให้สิทธิและหน้าที่ของบุคคลสิ้นสุดลง และทรัพย์ของบุคคลนั้นตกทอดแก่ทายาท (ป.พ.พ. มาตรา 1599) การพิจารณาว่ากองมรดกผู้ตายมีทรัพย์สินอะไรบ้างและมีสิทธิหน้าที่และมีสินสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบอย่างไร ก็พิจารณาหาทายาทในการรับมรดก กฎหมายให้พิจารณาในเวลาที่เขาบรรลุนิติภาวะถึงแก่ความตาย ดังนั้นการรู้วันเกิด วันตายของบุคคลจึงมีความสำคัญ

ทางอาญา การวินิจฉัยความรับผิดชอบในทางอาญาของผู้กระทำความผิดต่อทารกที่คลอดออกมาจากครรภ์มารดาว่าจะเป็นความผิดฐานฆ่าคนตาย ตาม ป.อาญามาตรา 288 หรือความผิดฐานทำให้แท้งลูก ตาม ป. อาญา มาตรา 301 ถึง มาตรา 305 จำเป็นต้องวินิจฉัยเสียก่อนว่าทารกมีสภาพบุคคลแล้วหรือไม่ กล่าวคือ องค์ประกอบความผิดฐานฆ่าคนตายนั้น ผู้ถูกกระทำต้องเป็นบุคคลธรรมดาคือ ทารกต้องมีสภาพบุคคลก่อนแล้วผู้ที่กระทำให้ทารกนั้นถึงแก่ความตายจึงจะมีความผิดฐานฆ่าคนตายถ้าระหว่างที่ทารกอยู่ในครรภ์มารดา ยังไม่เกิดมารอดอยู่จึงยังไม่เป็นบุคคลที่จะถูกฆ่าได้ หรือทารกที่ตายก่อนคลอดหรือตายระหว่างคลอด เป็นการคลอดออกมาโดยไม่มีชีวิตไม่มีสภาพบุคคลจึงไม่เป่าบุคคลที่จะถูกฆ่าได้เช่นกัน ดังนั้น ผู้ที่ทำให้ทารกตายก่อนคลอดหรือตายขณะคลอด ซึ่งทารกยังไม่มีสภาพเป่าบุคคลจึงไม่มีความผิดฐานฆ่าคนตาย แต่อาจมีความผิดทำให้แท้งลูกตาม ป.อาญา มาตรา 301 ถึงมาตรา 305 ซึ่งมีโทษน้อยกว่าความผิดฐานฆ่าคนตายโดยเจตนาในทางตรงกันข้ามถ้าทารกคลอดแล้วมีชีวิตอยู่รอด แม้ว่าจะมีชีวิตอยู่เพียงชั่วขณะเดียวก็จะมีสภาพบุคคล ผู้ที่ทำให้ทารกตายอาจมีความผิดฐานฆ่าคนตายได้

อนึ่ง เมื่อบุคคลตายแล้ว สิ้นสภาพบุคคลกลายเป็นศพ ก็ไม่เป็นบุคคลที่จะถูกฆ่าได้อีกเช่นเดียวกัน ผู้ที่ประทุษร้ายต่อศพ ย่อมไม่มีความผิดฐานฆ่าคนตาย ตัวอย่าง นายเขียวใช้มีดปลายแหลมแทงนายดำ ซึ่งตายมาแล้ว 2 วันทำให้ศพนั้นและ เช่นนี้นายเขียวย่อมไม่มีความผิดฐานฆ่าคนตายตาม ป. อาญา มาตรา 288